

Naujienų Antroji Dalis

NR. 672

CHICAGO LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIX METAI

PAULIUS SIRGEDAS

Žurnalistą Jurgį Kalakauską prisiminus

Prieš penkis metus (liepos mėn. 10 d.), tolimoje Australijoje (Sydnėjaus Rookwood kapinėse), įvairių organizacijų bei draugų vainikai apdovanoję kietos ir molėtos svetimšalės žemės kauburį, po kuriu liko amžinai ilsėtis toli nuo savo mylimosios tėvynės ir savo artimųjų veiklus visuomeninkas, kovotojas už savo krašto laisvę ir garbus plunksnos darbininkas — žurnalistas Jurgis Kalakauskas — Kalakonis...

Toji žinia mane užklupo netikėtai ir aš pajutau didžiai pritenktas. Taip, Brangus ir Mielas Jurgis, su kuriuo tremties dalia suvedė Australijoje ir leido keliolika metų spaudoje ir bendruomenėje bendradarbiauti, iškeliavo į amžinybę. Gaila — išėjo žmogus ten, iš kur nebegrįžtama, o paliko jausmas, kad norėtu- mei jam dar kažką gero ir draugiško pasakyti bei parašyti. Ir dar šiandien neįsivaizduoju, kad nematysiu ir nesutiksiu to brangaus bičiulio. Tik mintyse ir kasdienos darbuose ilgai, dar ilgai vaiden- sis tas idėjos bičiulis ir jo paskutinis laiškas, kuriame tarp kitko, lyg ir pranašiskai rašė ir savo širdį atidengė, būtent:

...Jeigu neklystu, pagal mano kalendorių, netrukus turėtų būti Povilinės. Tad sveiku- niu nužemintai ir kloniuo- juosi žemai, linkėdamas, kad sveikatėlė nesušluobuotų, kad per vardines būtų linksma ir smagu.

...Pauliau, broli mano, at- važiuoti kurią dieną, spiau- tumei į dolerius ir čekagiškus salinius — parymote ba- riukyje, pasišnekučiuotume su "plunksnininkais"... Pa- sigendame visi Jūs visų. O Jūs, atrodo, per reikalus, per tą skubėjimą didžiausią, mus visus pamiršote. Kad aš atsi- menu, kad mano širdyje ir galvoje tegyvenate, galite su- prasti ir iš to, kad kiekvieną iš Jūsų gautą dalykėlį saugo- ju — matei "Mūsų Pastogėje" tą ruselį su "štiku" — tai iš Tavęs gautas. Saugojau, kol atėjo metas ir australiškai publikai tą "narsuolį" paro- dyti. Žmonės sako, kad gerą rusų sugriebiau, o aš visiems sakau: Paulius Sirgedas iš Či- kagos atsiuntė.

...Sau vienas mislinu, ar negalėtumei ir toliau parūpi- ni iš gausybės įdomybių ret- karčiais ir "Pastogėlei" kokį dalykėlį. Kaip anksčiau esi daręs. Matai, dabar prasiprė-

tėm, tai ir "maisto" daugiau reikia...

...Šiaip gyvename, kaip anksčiau. Kiekvieną dieną žmonės atsikelia, skuba į dar- bovietes, gauna "veides", nu- geria gerentiejį, taupo taupie- jį, kaulina iš visų veiklieji...

...O dabar, likite sveikučiai, gyvenkite laimingai ir neuž- mirškite Jums atsidavusio iki grabo lentos bičiulio... Jūsų J. Kalakonis.

Nors aš ir nespėjau pride- ramai atsilipti į a.a. bičiulio šauksmą, kuris taip nuosirdžiai skatino ir vedė mane spaudos keliais, negalėjau jam ir sau- ja žemių palinkėti ramans poilsio ir lengvos svetimšalės žemės, tačiau giliai įsisamo- ninau jo nueito kelio paraši- kas ir gyvenimo tikslą. O tai retas ir saktinas pavyzdys kiekvienam lietuviui-patriotui. Todėl ir nesivaržydamas, nuo- širdžiai pritariu ir kartojau mintis, kurios buvo konden- suotai įamžintos apie velionį Australijos Metraštyje, kurio pirmuoju sumanytoju ir vyr. redaktoriumi turėjo būti ir pats a.a. Jurgis Kalakauskas- Kalakonis... Pasekime tai.

Ilgiausiai Australijos Lietu- vių Bendruomenės savaitraš- tį "Mūsų Pastogę" redagavo 1958 m. liepos 7 d. miręs re- daktorius Jurgis Kalakauskas- Kalakonis.

Nekalbant čia apie gyvuo- sius "Mūsų Pastogės" redak- torius, reikalinga vis dėlto su- teikti prideramą pagarbą tam, kuris šiandien jau yra pasi- traukęs iš mūsų tarpo, tačiau kurio darbo pėdsakai ir šiuo metu jaučiami daugelio ALB- nės narių širdyse.

Velionis Jurgis Kalakaus- kas-Kalakonis gimė 1910 m. spalio 8 d. Starkų k., Vilkaviš- kio vls. ir aps. Mokėsi Vilkavi- škio ir Marijampolės gim- nazijose, o po to studijavo Kauno VDU ekonomiką.

Spaudoje jis pradėjo reikš- tis dar būdamas gimnazistu. Ypač studentavimo metu jis daug rašė Suvalkietyje, Sek- madieny, Kary, Dienoje, Tri- mite, Mūsų Rytojuje, Lietuvos Aide, Mūsų Krašte ir Vaka- ruose. Būdamas tremty Vokie- tijoje, jis itin veikliai bendra- darbiavo Tėviškės Garsė ir ir Apžvalgoje. "Mūsų Pasto- gėje" jau nuo pirmųjų čia gy- venimo metų jis buvo akty- vus bendradarbis, o nuo 1953 m. lapkričio 18 d. (Nr. 241) iki savo mirties buvo šio laik- raščio redaktorius.

Redaktorius darbas jam buvo įprastas ir gerai žino- damas. Matai, dabar prasiprė-

RŪTA KILMONTYTĖ-LEE,

Filmų ir televizijos žvaigždė, bus pranešė Antrojoje J. A. V. ir Kanados Lietuvių Tautinių Šokių šventėje, kuri įvyks šį sekmadienį International Amphitheatre. Šiuo metu Rūta vaidina filmuose "Arrest and Trial" ir "Gunhawk", kuriuos gal būt matysime jau šį rudenį. Ji yra aktyvi lietu- viškoje veikloje ir laukia progos savo tautiečius pasveikinti šokių šventėje.

Dienų Skeveldros

1. Palaiminga privati iniciatyva! Jei dar kartą sugrįžti į Pedago- ginio Lituanistikos Instituto spaudinius, privalu pastebėti, kad

1) "Lietuvos Kultūros Istori- jos Bruožus" išleido savo lėšo- mis Varpininkų Filisterių Drau- gija;

2) L. Dambriūno "Lietuvių Kalbos Sintaksė" — Lietuvių Fondas ir Liet. Tautinis Akade- minis Sambūris;

3) "Kan. M. Daukšos Praka- lba" — kun. Sugintas ir Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Čika- gos Skyrius;

4) "Lietuvos Kaimyninių Kra- štų Istorijos Bruožus" — JAV Liet. Bendruomenės Centro Val- dyba;

5) "Bendrinės Liet. Kalbos Kursą" — Redag. Lit. Instituto Globos Komitetas;

6) "Martyną Mažvydą" —

Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugija.

Anot lotynų poeto, pasista- čiau paminklą!

2. Witold (Vytautas) Gombro- wicz — jau kartą "Skeveldrose" minėta — žymus lenkų rašyto- jas, gyvenęs tremtyje, Argenti- noje. Gomulka kvietė grįžti, negrįžo. Čia parašęs (daugumas knygų versta į kitas kalbas): "Atsiminimai iš brenimo laiko- tarpio", "Ferdynand", "Trans- atlantikas", "Pornografija" ir "Dienoraštis".

1939 m. pavasarį vieno naujo laivo, nutarusio kursuoti tarp Lenkijos ir Pietų Amerikos, pakviestas iškilo Gombrowicz į kelionę. Nebegrįžo, nes kilo ka- ras. Liko Argentinoje. Šiuo metu Fordo Fundacijos stipen- dininkas. Geri pinigėliai, bet sąlyga — gyventi 1 metus Vaka-

(Atkelta iš 1 psl.)

Gyvatės smaugliai Chicagos srityje

Kadangi dabar vasaros lai- kas ir visi mėgsta išeiti į gam- tą, naudinga bus susipažinti su Cook apskrities miškų re- servatų vyr. gamtininko Da- vid Thompsono biuleteniu apie gyvates-smauglius (kons- triktorius).

Gyvatės beveik be išimties minta kitais gyvais padarais, kuriuos gauda gyvus ir ryja nekramtytus. Kai kurios gyvatės ėda paukščių ir roplių kiaušinius, bet vargiai nors viena gyvatė, kad ir kaip bebūtų išalkusi, yra palietusi kas jau negyva.

Gyvates nasrai yra labai pa- laidai sujungti ir jos ryklė yra tiek elastiška, kad ji gali ap- žioti ir nuryti dažnai už save storesnį gyvulį. Gyvatė savo įstrižais dantimis nekramto, bet dantis vartoja lyg kokius metalinius šepetčius, kuriais šukuote šukuoja ryjamą gyvu- lį gilyn į savo vidurius, pirma savo burną užmaudama vie- noje pusėje, tada antroje ir vėl pirmoje ir t.t., panašiai kaip ant pagalvės užvalktį už- maunant.

Daugumas gyvačių rūšių, gyvą žvėrelį pagavusios, be niekur nieko, pradeda ant jo savo burną "užmauti". Tačiau nuodingosios gyvatės, pavyz- džiui, barškuolės, pirma savo auką įkerta ir tada palaukia, kol nuodai padaro savo. Bet yra viena rūšis, vadinama konstruktoriais arba smaug- liais, kurie pasigavę auką pir- miausia jį apvynioja savimi ir ją mirtinai nusmaugia. To- kių smauglių gyvačių ketu- rios rūšys gyvena aplink Chi- cago — tai yra bulinės (bull snakes), juodosios žiurkinės, pieninės ir lapinės (fox snakes). Apie šias rūšis, kaip daugiausia sutinkamas, čia ir pakalbėkime.

Jos yra skirtingos, bet turi visiškai panašias gyvenimo istorijas. Ankstybą pavasarį patelės padeda iki poros tu- zinių pailgų, baltais odiniais kiauštais apvilkų kiaušinėlių, juos paslėpdamos po akme- nimis, sutrešusiam medyje ar šiaip minkštoje palaidoje žemėje. Vidurvasaryje ar ankstybą rudenį iš tų kiaušinė- lių išsikala nauji gyvačiai- kai, kurie savo specialiais dan- čiuokais prakerta kiaušto odą, panašiai kaip paukščiuokai prakerta savo kiaušinio keva- lą. Lytiniai tie gyvačiuokai su- bręsta antrais ar trečiais me- tais, bet priešingai žvėrimis ir paukščiams gyvatės auga per visą savo amžių. Gyvatės žie- moja žemiau susalusiųs žie- mės sluoksnio, kur po velėna, po medžio kelmu arba giliai uolos plyšiuose.

Bulinė ar jautinė gyvatė- smauglys (bull snake) yra Il- linojaus didžiausia gyvatė, dažnai siekianti šešių pėdų ir daugiau. Viena tokia gyvatė ūkininko tvarte yra naudin- gesnė už dvi ar tris kates, nes viena už dvi-tris daugiau su- naikina pelius ir žiurkių.

Laukuose ir miškuose jos gauda mažasias voveraites (ground squirrels), urvinius kirštukus (gophers), jaunus kiškiukus ir plėšia paukščių lizdus ant žemės ir medžiuose. Viena tokia gyvatė vieniems pietums gali suryti iki tuzino anties kiaušinių! Taip pat, lie- soms dienoms užėjus, gyvatė gali mėnesiais išgyventi visiškai be maisto. Bulinė gyvatė mėgsta uduoti labai žiauriai ir baisiai pikta, o suerzinta įspūdingai šnypščia ir grasina, bet tai yra tik "blefas". Gal vą iškėlus ir ją į šalis linguo- dama, atrodo, kad ji tuojuo šoks ir kirs. Tai darydama ji šnypščia ir riauvoja lyg tik- ras įsūtęs bulius!

Juodoji žiurkinė dar vadi- nama pilotinė gyvatė, nes se- novėje buvo manoma, jog ji perspėja kitas gyvates pavo- jui artėjant. Ji yra didelė gy- vatė ir daugiausia laiko praleidžia laipiodama krūmuose ir medžiuose, pakildama net iki 30 pėdų aukščiau žemės. Ji savo papilvėje turi kiek at- kerusius žvynus, kurie jai pa- deda užsikabinti ir laikytis li- pant mūro sienomis ir medžių suobriais. Išgąsdinta ji ne- šnypščia ir nepyksta, kaip bulinė, o paprastai "sustings- ta", pamėgdžiodama medžio šaką ar bet kokį kitą miško daiktą.

Pieninė gyvatė (Milk snake) yra vidutinio didumo smauglys, dažniausia randa- mas aplink farmas, kur per dienas miega, o naktimis slan- kioja. Apie šias gyvates yra paleistas neteisingas gandas, kad jos žindančios karves, bet tai netiesa, nes savo kaip adatos aštriais dantimis jos jokiū būdu negalėtų, kad ir norėtų, čiulpti karvės spenio. Pieninių gyvačių dieta yra pe- lės ir kitos gyvatės. Kita šios rūšies gyvatė Illinojų, vadi- nama Karališkoji (King snake), yra pieninei giminė, bet jos ypatingas pomėgis yra smaugli ir ryti barškuolines gyvates.

Lapinės gyvatės yra gana di- delės ir atsižymi nemalonių, vadinama Karališkoji (King snake), yra pieninei giminė, bet jos ypatingas pomėgis yra smaugli ir ryti barškuolines gyvates.

Kadangi visos šios smaug- lių veislės gyvatės turi per nu- garą eilutę tamsių dėmelių ir išgąsdintos brazdina savo uo- degų galūnėmis, — žmonės per klaidą jas palaiko barš- kuolėmis ir negailestingai nai- kina. Labai gaila, sako Thomp- son. Jos yra naudingi gyvuliai.

Ar ir kiek jos yra nuodin- gos, autorius nerašo, bet iš visko matyti, kad nėra nuod- ingos, nes apie barškuoles jis aiškiai pasako, kad yra nuod- ingos.

— Ar jau paukavai Naujie- nu Mašių Fondui? — Jeigu dar ne — tai prisidėk kiek išgal.

Automobiliai — oro nuodytojai

Dr. Frank Rosen iš Maple- wood, N. J., darydamas prane- šimą Amerikos Medikų drau- gijai (AMA), pabrėžė, kad au- tomobilių dūmai (exhaust) tikrai siūnčia daug pacientų į daktarų ofisus su įvairiais kvėpavimo takų uždegimais. "Jau seniai buvo pripažinta, kad bronchų epidemijos žy- miai padaugėja ryšium su oro teršalų padidėjimu, bet iki šiol veik nebuvo kreipiama dėmesio į dažnai pasitaikan- čius slogomis, bronchiu ir asma susirgimus pavienių as- menų tarpe, pasakė dr. Rosen. Jis, pavyzdžiui, suminėjo vie- ną anksčiau turėjusią 40 metų amžiaus moterį, kuri nusipir- ko namus per vieną bloką nuo didelio trafiko plento. Jos asma tuojuo atsinaujino ir be- praėjo tik, kada ji persikraus- tė gyventi į kitą vietą.

"Kiek yra žinoma, dar nėra išrasta, kaip pašalinti tuos iš automobilių užpakalių rūks- tančius dūmus (exhaust), ku- rie sudaro 70 nuosimčių mūsų oro užteršimų. Gal būt, kad pramonė turės pradėti gaminti elektrinius automobilius. Bet paskiausias metais prisidėjo dar vienas naujas galingas oro teršėjas, tai didieji spraus- miniai (jet) lėktuvai, kurių vienas užteršia tiek oro, kiek 6,580 automobilių!

Kas reikia daryti kad uodai nekąstų

Vienas New Yorko entomo- logas, Dr. H. L. Haynes, po il- gų tyrinėjimų, kaip apsaugoti kareivius tropikų džiuglė- se nuo parazitų, suteikė žinių ir kaip ne džunglėse žmonės gali geriau apsaugoti nuo perdidelio uodų (moskitų) kandžiojimo. Pasirodo, uodai yra labai dideli "feinšmeke- riai" (tokie, kurie turi aukš- tai išlavintą skonį!) ir kanda ne bet ką, o tik tai, kas patin- ka. Ir tatau daro tik ponios uodienės, nes uodai patinai yra absoliutūs vegetarai ir nei mėsos valgo, nei kraujo geria. O uodų palaitėms gyvas krau- jas yra būtinybė, nes negavusi atsigerti kraujo tokia uodienė pasilieka bergždžia, kadangi jos kiaušinėliai neapsivaisina.

Uodų pataitės arba moski- tės (moska itališkai musė, moskito-musė) visai ne aki- mis pamačiusios gauda savo kraujo davėją, o puola jį va- dovaudamosi savo tam tikra jusle. Ta juslė yra tam tiks- lui sutvertos mikroskopinės liaukos uodės kojų galuose ir antenų galūnėse. Yra kelios "jėgos", kurios ypač patrau- kia moskites. Visų pirmausia, šiltaodžiai asmenys 30 nuo- simčių labiau patraukia į save moskitų negu šaltaodžiai. Taip pat daro įtakos odos spalva. Tamsią odą moskitai daug labiau mėgsta negu bal- tą, sausą odą daug labiau ne- gu drėgną. Bendrai iš spalvų, uodai daug labiau mėgsta

Viešas pareiškimas spaudai

This will clarify certain matters relating to the pu- blication by Manyland Books — 85-37 88th Street, Woodha- ven 21, N. Y. — of Jurgis Gliauda's House Upon the Sand (Namai ant Smelio), an English translation of a Lithu- anian novel. Although the cre- dit page of this book would indicate the joint effort of two translators, Raphael Sealey and Milton Stark, I have had no prior acquaintance with or knowledge of the former, either socially or profes- sionally. The fact that Sealey's name is linked with mine as co-translator comes to me as a complete suprise, since I alone completed the English text of Gliauda's novel in 1954. From information contained in the Lithuanian Encyclope- dia, Sealey, an Englishman married to a Lithuanian wo- man, had no knowledge of the Lithuanian language before 1955. In allying my name with Sealey's the publishers have concocted a fictitious literary partnership which has no basis in fact.

Curiously enough, at no ti- me in preparing this book for the press did the author, publisher or phantom colla- borator deign to contact me or acquaint me with their plans. A similar disregard of the rights of authorship occurred with the publication of Lithu- anian Quartet by Manyland Books last year, in which the story "Dead End Street", by A. Baronas, was alleged to have been translated by Milton Stark and Clark Mills. This, too, is a fiction and a shabby attempt to capitalize on the work of others.

I leave the question of lite- rary ethics as practiced by Manyland Books and their associates open to public dis- cussion in the Lithuanian press.

Milton Stark
June, 1963

tamsią, raudoną, mėlyną ir juodą, bet daug mažiau gelto- ną, lengvai žalią ir baltą. Ner- vuotus karštakraujus kanda pikčiau negu šaltakraujus, lė- tus asmenis. Išvadoje, šviesios kompleksijos žmonės, turį vė- sią, drėgną odą ir ypač jei šviesių spalvų drabužiais ap- sirengę, daug mažiau tėra uo- dienų puldinėjami. Be to, daktaras pataria kuo tankiau- siai mautytis.

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININ- KAI, BIZNIERIAI, PROFESIO- NALAI, DVASININKAI, VALS- TYBININKAI, MOKSLININKAI. JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ZINIAS IR GERIAUSIAS RASTUS

PIRKI E JAV TAUPYMO BONUS
8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JULY 6, 1963

Dienų Skeveldros...

(Nukelta į 2 psl.)
rų Berlyne.

Kodėl miniu minėtą p. Witoldą? Ogi, Vytautas — Witold — Gombrowicz yra kilęs iš lietuvių. Jo tėvai — lietuviai, nusibąstę į tolimą Lenkijos gilumą.

Aiman, mes, lietuviai... Geriau nebaigsiu sakiniol

Maskvoj kursuoja toks anekdotas:

— Chruščiovas tiek padarė smysio komunistinių valstybių bloke, kiek popiežius Jonas XXIII katalikų pasaulyje.

Kai mane vienas pažįstamas klausė "Kas tave sudomins Po-vilo VI vainikavimo iškilnėse?" Kukliai atsakiau: "Kardinolas Wyszynski".

Tai persona (asmuo), kurio mes, tremties lietuviai, mažai — permažai domimės. Bijau, kad kardinolui Wyszynskiui toliau veikiant Lietuvos pasiuntinybė gali nebetikti visiškai teisų.

Viename Londono teatre buvo atliktas airio aktorius Michael Mac Liammoir "monologas" apie rašytoją Oscarą Wilde. "Monologas" (trunkas 3 valandas) šitaip baigiamas:

... Mirties išvakarėse Oscar Wilde tarė savo bičiuliui Robertui Ross'ui:

— Robie... kai pasigirs Paskutiniojo Teismo trimitai, o tu ir aš gulsimės savo antkapiose, asigrešiu į tave ir pašnibždomis tarsiu: "Trimitas į Paskutinįjį Teismą". Bet čia pat pridursiu: "Robbie, mielas vaikinė, apsimeskime, kad trimitų negirdime..."

— Kada Sovietų okupuotose kraštuose bus lengviau? — 1982 metais? — ?!

— Komunizmas tad sulauks 65 metų amžiaus ir — eis, po velnių, į pensiją!

J. Cičėnas

THERE IS STILL TIME to reserve a week's vacation

for your boy or girl age 8 to 16 years at fabulous Volga Basin Camp. Guests enjoy horseback riding, swimming, plus excursion to Spook Cave, Effigy Mounds and other exciting places!!! All children thrill at our Mississippi House Boat fishing trip! So that no boy or girl need be deprived of this wonderful vacation experience, our "Play Now-Pay Later" plan is available. Only \$2 per week.

Write today for Free Brochure — Dept. L. VOLGA BASIN VACATION CAMP FAYETTE, IOWA

SKADDEN'S SQUAW ISLAND CAMP-SCHOOL. R. R. 4, Sturgeon Bay, Wisc. A unique camp-school located on Squaw Island in Little Sturgeon Bay, Door County, Wisconsin. Limited enrollment providing enriched individualized workshops and tutoring in the Sciences, Humanities, Arts plus reading and study skills. Public speaking and theatre parties. Land-water recreation. Skilled teachers, expert counselors. Guest celebrities and world travelers. Qualified young people (co-ed). Ages: 10 to 17. Six weeks: July 1 to August 10. Fees: 6 weeks \$575.00, two weeks \$200.00.

WRITE W. E. SKADDEN POST OFFICE BOX 257, SPRINGFIELD, ILL.

Dr. Martynas Anyas

MIRGA

DIDŽIŲJŲ LIETUVOS LAIKŲ ISTORINĖ APYSAKA

(Tęsinys)

Toliau žinok, kad Kęstutis, paėmęs Vilnių, liepė pakarti Jogailos svainį Vaidilą, kurio jis jau iš pradžių nemėgo, kai jam, nekilmingam Vaidilai, Jogaila buvo davęs savo seserį Auksinę-Mariją kaip žmoną. Kęstutis buvo įtaręs, kad Vaidila prieš jį intriguoja. Vilniaus rūmuose ir pas Riterių Ordiną.

Šio įvykio Algirdaičiai Kęstutiui negalėjo atleisti ir, kai kunigas Jagėla vėl atsisėdė didžiojo kunigo soste Vilniuje, jie atsikėrė Kęstutaičiams: Butrimas, kunigienės Birutos broliėnas ir Vidimantas, jos dėdė ir dar keli kiti dvariškaiai Algirdaičių įsakymu buvo nužudyti.

Tuo keliu turėjo eiti ir garbingasis kunigas Kęstutis, kai jis pateko į Algirdaičių rankas. Manau, kad Tu dabar viską žinai, mano mylimoji.

— Kaip baisu apie tai girdėti, — sudejavo Mirga.

— Bet tai dar nebuvo viskas. Kęstutis turėjo mirti ir dėlto, kadangi jis buvo nepalaužiamas senosios tikybos garbintojas, o Vilniaus rūmuose iš Jagėlos motinos pusės jau ilgai vyravo krikščioniška nuolauka. Daugiau kaip pusė Algirdaičių, valdantių rusiškus kraštus, buvo priėmę rusų peršamą krikščionybę.

Kunigas Kęstutis apie krikščionybės priėmimą nieko nenorėjęs girdėti, dar mažiau kunigienė Biruta. Vilniaus rūmuose yra manoma, kad Lietuva per ilgai yra likusi pagoniška ir kad jau seniai yra atėjęs laikas priimti krikščionybę. O gal ir didysis Jagėla ateityje priims krikštą. Vytautas esąs to paties nusistatymo kaip ir jo tėvas ir dėlto jis pateko į šią pilį, — baigė Bilgenis.

— Kaip baisu, visa tai girdėti. Bet jog negalima žudyti nieko nenusikaltusio žmogaus. Jog didysis kunigas Jagėla iškilmingai pažadėjo žemaičių didžiūnams, kad Vytautą ilgai nekalinis. Jį norima tik kiek nubausti, — dejavo Mirga. — Pažadai visuomet melo pamušalą dėvi, — atsakė jai Bilgenis. — Bet kam aš Tau visą pasakojau, nes man nepriavai rūpėti Tavo kunigo likimas. Aš pildau tik paliepinimus. — Tai visgi paleis kunigą Vytautą, jeigu jis nieko kito nenusikalto. Tuomet jis su kunigiene ir dukterimi išvažiuos kitur, o aš bėsiu laisva, nebeprivalėsiu būti su jais. Tuomet mudu galėsime sukli savo liudėlį. Kaip tai bus malonu. Dabar kas dieną girdėti jos aimanavimus ir vaitojimus, man jau ligi kaulo įkėrėjo.

— Klusti, klusti, balandėli. Mano viešpats Jagėla nemėgsta sustoti pusiaukeyje, — at-

lėtų net valdovus suvilioti! Įėjusi į kunigaikštienės prieškambarį, Mirga sustojo ir pradėjo tartum su savim kalbėti: U ū ū... Tarytum pačios šlykščiausios pragaro dvasios būtų mane glamonėjusios. Ne, ne... jeigu į vieną žmogų visus kipsus suvartytum, tai jie visi neįstengtų būti kaip šis, mano kruvinos sielos meilužis. Zudyti nekaltą žmogų pagal įsakymą, achi!

Bet jo viešpačiai toli nenuėis, kruviniems paliepinimams aš kėlią užkirsiu, aš, paprastą mergaitę Mirga.

Kelsiu visą našlą savo silpnis pečiais. Ar aš Lietuva valdovą grąžinsiu, arba du nauju lauzū užžėbsiu.

Mirgos monologą pertraukė į prieškambarį įeinanti kunigaikštienė. — Mirga, su kuo tu kalbi, nes nieko čia nėra?, ji paklausė.

— Pati su savim. Krėvės pilis yra tokia maloni vieta, jog kartais ateina noras su savim pakalbėti, — atsakė Mirga.

— Keista, kad tau šita tamsioji pilis yra taip maloni. O aš, taip mieliai iš čia pabėgėčiau. Bet jis yra čia, mano meilė ir gyvybė. Kaip norėčiau jį išgelbėti, nors jo vietoje geležimis apkaltų. Iš manęs jokios naudos nebėra, o jis yra toks stiprus ir Lietuva taip reikalingas.

— Kas su tavim dedasi? — paklausė kunigaikštienė, pastebėjusi Mirgos susijaudinimą.

— Valdove, — ji atsakė, — Mirga nieko iš Tavęs nėra prašė.

(Nukelta į 5-tą psl.)

KELIAUK PER COSMOS Labiausiai patyrusį organizuotą pavienėm ir grupinėm kelionėm I LIETUVA, SOVIETŲ SAJUNGA IR RYTŲ EUROPA. PER COSMOS aplankykite gimines visose Sovietų Sąjungos dalyse. Dėl platesnių informacijų rašykite arba skambinkite COSMOS TRAVEL BUREAU 45 W. 45 St., New York 36, N. Y. Tel. CI 5-7711

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU! Jei norite užsitikinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis perųpintų jums politiką per mūsų kompaniją. Nelaimė išitikus, neturėsite jokių nemalonumų. "Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc. 222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043 Telefonas: CEntral 6-5206 Generaliniai Agentai šių Kompanijų: COLUMBIA INSURANCE COMPANY PEARL ASSURANCE COMPANY LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO. MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO. MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 6, 1963

MIRGA

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

si Giltinė, lydima įvairių žinėlių, kurios prašo Mirgos įsijungti į jų tarpą. Ir daugel kitų vaizdų eina per jos galvą.

Iš karto ji pabunda, išgirdusi jos patalpos duris atrakinant.

— Nebijok, Mirga, tai aš, Gimbutas.

Susijaudinusi ji šoka prie Gimbuto ir klausia: — Kur jis? Kur yra Vytautas? Ar jis tikrai yra laisvas?

— Toli, toli, nuo čia, — atsako paklaustasis.

— Matai, nors aš taip stipriai tikėjau, kad mūsų sumanymas pasiseks, bet pamąčiusi tave, visa nutirpau, manydama, kad viskas jau žuvo.

— Ne, ne, Viskas vyksta gerai, padėjau kunigui iš pilies išėiti ir jį lydėjau ligi sutartų vietos, nes naktis yra tamsi ir kraštas jam svetimas. Mums labai padėjo, kad Bilgenis su dideliu palydovų pulku pietumis išėjo ir dar negrįžo.

Vytautas vyksta į Mazoviją pas savo svainį ir seserį, o Sungaila jį lydi stipria sargyba apsupęs. Šiuo metu nekariaujama ir niekur nesutiks stambesnių karavių būrių. Pakeliami vargu kas gali atsiti.

— Jis laisvas! — sušuko Mirga. — Dievams tebūna padėka.

— Dabar ateina tavo eilė, Mirga. Tave reikia iš čia gelbėti. Kai Vytautas užsoko ant žirgo, jis tiesiai kreipėsi į mane, tardamas:

— Gimbutai, tau pavedu Mirga rūpinatis. Tavo pareiga tebūna ją laisvėn išvesti.

— Kunigas tau liepė manimi rūpintis, — skeptiškai jos žodžius kartojo Mirga.

— Taip, tikra tiesa. Liepė man prisiekti, kad tavęs negriuvusį sugrįžęs ir kiek apsidairęs, tolyn nujoju ir netolimame miške dingiu.

— Iš to nieko nebus. Iš kalėjimo neisiu. Noriu čia savo likimo laukti, — jam atsakė mergaitė.

— Mirga, pati gerai žinai, kas su tavimi bus, kas tavęs laukia. Kaip aš stosiu prieš savo valdovą, tavęs neišgelbėjęs, tikrai dėl to, kad tu, Mirga, nenorėjai!

— Pildai savo priesaiką, nel savo gyvybę žaidzdamas. Niekas negalės tavęs kaltinti.

— Klausyk, Mirga, viskas yra parengta. Kalėjimo sargai apgirčiau meskiniu, ir jis ligi ryto miegos. Žmogelis laizėsi saldų midų begerdamas. Sakė, jau seniai panašaus neragavęs. Nežinojo, kad sennis burtininkas yra Vytauto šalininkas. O Bilgenis man nėra sugrįžęs, todėl mums nebus sunku pilį apleisti.

Bilgenio man duotas greitas Sakalas yra saugioje vietoje ir mūsų laukia. Juo neskridau į Trakus, kaip buvau prašytas, nes žinojau, kad čia kas kitas vyksta. Vieną pa-

balnotą žirgą, kunigui prašant, man davė Sungaila. Ir bus laisvas kunigas Vytautas ir jo išgelbėtoja Mirga!

Ilgai teko Gimbutui kalbėti ir Mirgai aiškinti, kad su juom būtų vaizdų eina per jos galvą.

— Mės užrakinsime duris, raktus kur nors numesime, o rytoj sargai turės daug darbo, kol įeis. Tuo metu mudr būsiva toli nuo pilies, Mirga.

— O jeigu mudr pakelyje pagaus, tuomet nuo likimo vis tiek nepabėgsiva? — aiškina Mirga.

— Tuomet mudr kovosiva su priešais atviroje kovoje. Ar mudr garbingai žūsiva kovoje nuo jų ginklų arba pasakutinis mūsų pačių durklų dūris pervers mūsų širdis. Mirsiva, kaip tėvynę mylinčiam karaviui mirti dera.

— O jei liksiva gyvu, tuomet prisijungsiva mūsų kunigui padėti jo tėvų palikimą ir jo sostą atgauti. Įsivaizduok, Mirga, tūkstančiai žemaičių seks mūsų vėliavą, kol tėvynė bus išlaisvinta.

Šių žodžių Mirga buvo įtikinta. Abu apleido pilį ir pasiekė savo žirgus. Abu įlipo į balmus ir dingo nakties tamsumoje.

Bilgenis su savo palydovais sugrįžo prieš rytą. Tik vėlai dieną buvo pastebėtas Vytauto ir Mirgos dingimas. Pilies igula, mažais būreliais padalinta, buvo išsiusta pabėgėlių jėskoti. Už keletos dienų vienas Bilgenio būrelis pastebėjo du vienišu raiteliu, kuriuodu greitais žingsniais ir vakarus jojo. Buvo bandoma juos sulaukyti, bet judū nesustojo.

Nedidelis upelis trukdė abiejų raitelių greitį. Kai Bilgenio raiteliai upelį prėjo, abu raitelii; vandenį perplaukusiu, lipo į kitą krantą. Strėlių kruša apibėrė jojančius. Vienas jų, strėlės ištiktas, susvyravo ir kiek pajojęs, iš balno nuvirtu. Jo palydovas, pas sugriuvusį sugrįžęs ir kiek apsidairęs, tolyn nujoju ir netolimame miške dingu.

Bilgenio raiteliai, upelį perplaukę, rado ant žemės gulinčią moterį, su strėlėmis nugaroje ir durklu krūtinėje, jau benirštantią. Iš dėvimos kunigaikščio skraistės ji buvo atpažinta kaip kunigaikštienės Onos tarnaitė Mirga. Jos žirgas Sakalas buvo pagautas ir nunešė jos kūną atgal į Krėvės pilį. Jos negyvą kūną pamatęs, Bilgenis sušuko:

— Mirga, Mirga! Tu žadėjai su manimi vestuves kelti, o savo mintyse išdavimą rengėi. Burtininkas turėjo svečius vestuvėms kviesti, o jų vieton Sakalas tavo lavoną parnešė. Tu man daug nemalonumų padarėi, o Algirdaičiams keršytoja išlaisvina! Bėt tu buvai karžygė, statydama savo gyvybę pavojun ir už savo planą mirdama. Nors tu ir neisi vyras, bet tau pridera karžygio laidotuvės, kad tavo vėlė pakiltų į dausas ir susitiktų su anksčiau ten nuvykusiais karžygiais.

Kaip pasakyta, taip padaryta. Ant senojo piliakalnio buvo sukrautas didelis laužas ir Mirgos kūnas greitai pavirto į pelenus. Apeigas vykdančis vaidilla pakilusių balsu pasakė matęs mirusios vėlę kylančią į dausas.

Vytautas, lydimas Vilkauskio tėvūno Sungailos ginkluoto būrio, laimingai pasiekė savo svainį, Mazovijos kunigaikštį Jonušą, kurio jis buvo šaltai priiintas. Šis netik nežadėjo Vytautui pagalbos, bet atsisakė net gražinti Pagirėnus, pagrobtus po Kęstučio mirties.

Po to buvo kreiptasi į Vokiečių Riterių Ordiną Prūsijoje, kur prasidėjo antras didžiosios klastos veikimas.

(Pabaiga)

NAUJOS "SUPER TABLETS" nuo Reumatizmo ir Artrito skausmų. Dabar atsirado nauja viltis palengvinti kenčiančiųjų širdis, tai AMERPOL išrastas naujos SUPER TABLETS, kurios tuojuo nuromina skausmą: reumatizmo, artrito, raumenų, neuritės, Sciatica ir kitus skausmus. Išbandykite naujas SUPER TABLETS — \$3.50, gaunamas visose vaistinėse, arba rašykite AMERPOL 957 N. Ashland, Chicago 22, Ill.

FREE TRIAL!!! Continuing personal guidance from long — experienced investment adviser, registered with securities and exchange commission since 1951. REAR ADMIRAL 10 N. PURSELL (U. S. NAVY — RETIRED) PURSELL'S INVESTMENT SERVICE c/o SOUTHERN HOTEL FRANKFORT, KENTUCKY

Išgaliojo naujas patarnavimo būdas, užsakant dovanas, gamintas Sov. Sąjungoje REMDAMASI SUTARTIMI, SUDARYTA SU VNIESPOSYLTORGU COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION PRADĖJO PRIIMTI APMOKĖTŲ DOVANŲ UŽSAKYMUS JUSŲ GIMINĖMS, GYV. LIETUVOJE. • Jus čia apmokate visą dovanų kainą. • Gavėjui nieko nereikia mokėti.

AUTOMOBILIAI SKALBIAMOS MAŠINOS ŠALDYTUVAI TELEVIZIJOS DULKIŲ SIURBLIAI DVIRAČIAI SIUVAMOS MAŠINOS SIMTŲ DAIKTŲ PASIRINKIMAS Dėl smulkių informacijų ir katalogo kreipkitės į pagrindinį skyry: COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION 45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. Tel. CI 5-7905

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS A. PETKUS & SŪNUS NAUJA KOPLYČIA MARQUETTE FUNERAL HOME 2533 West 71st Street (Maplewood gatvės kampas) Grovehill 6-2345 TOwnhall 3-2108 Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasiraudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00. Ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje. GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS MASINOS PASTATYTI AIKSTĖ Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų. 7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 6, 1963

MIRGA

(Tęsinys iš 5-to pusl.)
dėl savo valdovo Kęstučio sūnų gelbėsiu, kiek galėsiu, — patvirtino Gimbutas ir aplieido prieškambari.
Gimbutui išėjus, pasibeldęs į duris, įėjo Bilgenis.
— Mačiau, kad burtininkas jau išėjo. Ką sako burtininkas? — jis paklausė.
— Zenklai blogi, — jam paaiškino Mirga.
— Kitaip ir būti negali. Sekančios pilnaties jis savo akimis nebematys. Man kartais gailla jo.
— O mai taip linksma, — tęsė Mirga, tarytum, aš rytoj kunigienės karūną užsidėčiau, mylimasis.
Mirga žengia pirmyn, puola į jo išplėstas rankas ir prie jo prisiglaudžia.
— Tuomet reikia skubėti su vestuvėmis, nėra ko laukti, — ragino Bilgenis.
— Burtininką prašiau, kad jis nukeltų mano tėviškėn, genčių į mudviejų vestuves kviešti. Tik per penkias dienas jis gali Trakus pasiekti.
— Tai jis turbūt pėsčias eis, Ne, taip negali būti. Bilgenio pasiuntiniai pėsti nevaikščioja. Geriausias žirgų jam duosis, telekė sakalu.
— Tuomet eik pats į arkli-dę ir liepki Lisikai jam žirgą duoti, nes jis yra sunkiai sukalbamasis ir burtininku vienu nepatikęs.
Bilgeniui išėjus, valandėlę pastovėjusi, pamąsčiusi, Mirga pradėjo kalbėti:
— Ir strėlė pradėjo lėkti. Nedaug dienų man beliko. Kęstučio kraunų suteptas, mano mylimasis džiaugiasi. Bet vel-tui jis džiaugiasi. Tokių vestuvininkų iškilnių sau pasigaminasiu, kokių daraniekas pasaulyje neturėju. Per pamerges... juodvarnių būriai vestuvinės dainas man kranksės. Rūtų vainiko vietoje kartuvių virvė meilingai mano kaklą apjuos. Rudens vėjai, mano lavoną supdami, mano pamėlynavusias lūpas bučiuos. Tokios bus mano vestuvės, nematytos ir negirdėtos.
Kunigaikštienė įeidama pro duris, Mirga vėl išgirdo kalbant.
— Mirga, Mirga, — ji sušuko, — su kuo tu vėl kalbiesi?
— Apie savo vestuves galvoju, valdove. — Greitai Mirga pribėgo prie jos, atsiklaupė, jos kojas apkabindama.
— Per vėlu, per vėlu, kunigaikštienė. Vestuvės jau užsakytos. Burtininkas išėjo sakalo greitumo žirgu genčių į vestuves kviešti.
— Tėbinė taip, — tarė kunigaikštienė ir, Mirga, peržegnojusi, tyliai išėjo.
Tuo tarpu kalbėjęs Vytautas sėdėjo savo patalpoje. Jam rodėsi, kad laikas yra sustojęs. Dienos yra ilgos, saulė vos juda iš vietos, o naktys dar ilgesnės. Minčių mintys lekia per galvą, be pertraukos videnasi buvusieji laikai, o apie būsimus, kalnini, kuris laukia

mirties sprendimo, nėra ko galvoti.
Vytautas atsistoja, žengia prie mažo langelio, žiūri pro jį, kur laisvėje skraido paukščiai.
— Skraidykite lakūnai, skraidykite laisvai. Visa širdimi pavydžiu jums laisvės. Mano dvasia su jumis taip pat laisvai skraido, bet mano kūnas yra užrakintas kalėjime. Vietoje valdovo sosto, dabar sėdžiu ant kietų lentų.
O, taip norėčiau išskristi, kaip sakalas į Verkių miškų ir visiems šaukti: Norėčiau jums laisvę nešti, o dabar pats sėdžiu už mūrų. Ne per priešišką rankas čia patekau, bet giminių bjauriai apgautas.
Argi likimas man būtų lėmęs čia Krėvės pilyje savo dienas baigti. Ne, ne, nenoriu tikėti. Išėiti reikia, bet kaip ir koku būdu? Pakartotinai mano žmona rašė mano pusbroliui Jagėlai, bet ligi šios dienos jokio atsakymo negavo. Mano mintys klysta, tarytum gestanti žmogaus gyvybę, trankosi jos be atamos. Pavargau, kaip keleivis nepakeliamą našlą ant pečių užsidėjęs... Jau pradeda tėti ir vėl prasidės ilgoji naktis.
Išgirdęs lauke žingsnius ir durų rėkimą, Vytautas pertraukia savo monologą. Įeina jo žmona ir Mirga. Vytautas, dar paskendęs sunkiose mintyse, jas pamatęs sako:
— Taip leidžiasi mirštančiam karžygiui saulė. Iš šio kalėjimo turbūt gyvas jau nebeišeis. Kas dieną senka mano jausmai, gėsta mano vil-tys ir silpnėja mano jėgos.
— Nenusimink, kunige, rytoj saulė Tau vėl skaisčiai sušibės, — ji guodė Mirga.
— Mirga, — sušuko Vytautas, — nereikia iš buvusių valdovų tyčiotis.
— Ne, ne, kunige, neatvykau tyčiotis, bet kunigui laisvę nešu. Ar girdi, kunige, to-lumoje rago balsą?
— Girdžiu, girdžiu, čia mano mirties šauklys prabilo, — liūdnei tarė kalbėjęs.
— Ne, ne, mylimasis vyre, tai ne mirties šauklys, tai pagalba Vytautui. Mūsų ištikimasis Sungaila atvyko ir laukia savo valdovo, — kunigaikštienė paaiškino jo žmona.
— Nieko nesuprantu, ką Sungaila turi su manim daryti? Nejaugi jis paskelbė Algirdaičiams karą? Jis juos nemagalės... Bet manau, jog privalau žinoti, kas norima su manim daryti?
— Tai yra mūsų šioje pilyje sugalvotos klastos pirmoji dalis. Ji gali, jeigu mano garbinamas dievas padės, Vytautui duoti laisvę, — jam paaiškino jo žmona. — Kas toliau daryti, kunigai paskvys mūsų ištikimoji Mirga.
— Kunigas turi apsilankyti mano rūbais, kad galėtų laisvai išėiti iš šios patalpos. Aš apsiliksiu kunigo apsiaustu. Tuomet kunigas bus kunigienės tarnaitė, o Mirga sėdės kaip Vytautas kalėjime. Tai visa paslaptis. Šia apgaule Ze-

maičių valdovas išsigelbės, — Vytautą įtikinėjo Mirga.
— Ką Mirga pasakė, tai tikrai tiesa, — patvirtino Ona Vytautienė.
— Išėjus iš šios patalpos, virve iš kunigienės patalpos nusileisk žemyn. Tankiuose krėnuose klonyje pasislėpk. Po to klonyje atsargiai eik į vakarus link senojo pilies kalno. Nuo pilies gerokai atsitolins, apūsk tris kartus ragą, kurį kunigienė valdovui duos. Greitai prijos Sungaila su savo raiteliais. Ir tuomet, valdove, būsi laisvas, laisvas... būsi ne tik Žemaičių valdovas, bet išvares savo priešus, visos Lietuvos didysis kunigas.
— O kas bus su tavimi, mergaitė? — paklausė ją Vytautas.
— Aš liksiu čia. Kol mūsų klastą pastebės, kunigas jau būsi toli nuo Krėvės pilies, — jam paaiškino Mirga.
— Suprantu, suprantu. Tu čia nori likti, kad žūtum už mane. Ne, ne, aš neisiu iš čia, nenoriu laisvę savo valdinių gyvybę pirkti.
— Savo gyvybę neparduodu, bet dievams ją aukoju. O tu nei kunigas man negali užbrusti. Juk tai mano gyvybė, nie kieno kito!
Vienas iš mūsų turi žūti, kunigas arba aš. Ką verta mano gyvybė prieš visos tautos ateitį? Ji tik šešėlis, kurio niekas nepastebės.
Visi deda ant tėvynės aukuro brangias aukas, gyvybę aukoja. Kiek gyvybių išgeso karuose su kryžiuočiais. Kodėl gi aš, Lietuvos mergaitė, negaliu atiduoti tėvynei mano brangiausią turtą, savo gyvybę. Nukeliausiu dievų kraštą. Su prabočių dvasiomis susitiksiu ir jiems papasakosiu, kas jų vaikų žemėje dedasi. O tu, kunige, skink tautai plauti kėlą, kad galėtume suvar-gintą Lietuvą vėl iškelti.
Girdi, kunige, vėl pučia ragas, šaukia Tave laisvėn.
Vytautas galvoja, dėsia, nori rengtis ir vėl susilaiko, nie-kaip negali suprasti, kad iš-tikimasis mergaitės Mirgos au-kos dėka jis gali pabėgti iš apkalimo. Matydama jį abejo-jantį, prabilsta jo žmona Ona.
— Nedelsk mylimasis vyre. Vieną kartą atėjo laimė, no-rinti tave išvesti iš šių mūrų. Napamiršk, ką mes esame kalbėję: Kęstutis per klastą Juko be sosto ir pateko į Krė-vės pilį. Per klastą tu turi iš-čia išsilaisvinti. Kitos išeities nebėra. Ar tikrai tu nori čia likti ir baigti savo gyvenimą nuo budelių rankų?
Mirgos mes neužmiršime. Sungailos prašysime ir jai pa-dėti iš čia išeiti. Tuomet mes jai iškelsime didesnes vestu-ves, negu su Bilgeniu arba kartuvėmis. Nedelsk ir reng-dies!
Šie kunigaikštienės žodžiai Vytautą galiausiai įtikino pa-naudoti šią apgaulę. Persiren-gęs, Vytautas dėl savo nedi-delio ūgio ir moteriško veido, mažai apšviestoje patalpoje

niekuo nesiskyrė nuo Mirgos, o ši, apsiiautusi jo kunigaikš-tiška skraiste, atsėdusi ant suolo, atrodė kaip Vytautas.
Ateina sargas pranešti, kad jau laikas aplieisti kalinį. Ku-nigaikštienė puola Mirgai ant kaklo ir sako:
— Ligi pasimatymo, bran-gusis vyre.
Vytautas stovi, kiek svyruo-damas ir lyg nežinodamas ką daryti. Kovoja su savimi, pas-kui prieina prie skraiste ap-siautausio Mirgos ir prie jos atsiklaupęs, greitai apkabina jos kelius tardamas:
— Lik sveikas, Žemaičių valdove.
Vytautas, laikydamas syy-nojančią Oną, išveda ją. Pas-kui jų išėina sargas ir užra-kina duris.
Mirga pakilus nuo suolo, stovi kaip negyva ir laukia, kol visi išeis ir durys užsida-ryns.
— Baigta. Viskas tylu... Kaip čia ramu. Tai mirties ramybė.
Svyruodama ji eina prie guolio.
— Rytoj, kai pasiges kalni-nio, atėis kraujageriai ir iš-kels man vestuves su Gilline. Bet Žemaičių valdovas bus laisvas!
Po šių žodžių ji ant guolio susmunka. Po ilgesnio laiko pasigirsta rago balsas. Vytau-tas jau yra aplėidęs pilį.
Naktis beveik įpusėjusi. Mir-ga tebesėdi ant Vytauto guo-lio. Po didelio nervų įtempi-mo ateina atoslūgis. Protar-piais ji užsnūsta, pradeda sap-nuoti ir išsigandusi vėl pabun-da. Sapne jai pasirodė lyg Kęstučio šešėlis, ateinantis sa-vo sūnaus aplankyti, o jo ne-radęs vėl išnyksta. Mirga sap-ne jam aiškina, viską dariusi, kad jo sūnus galėtų pabėgti ir todėl jo vietoje ji pati kal-ėjime sėdinti. Vėliau ji vėl sap-nuoja, kad Bilgenio arba ku-nigaikščio Skirgėlos raiteliai vežasi Vytautą ir jo palydo-vus. Abiejų pusių žirgai skren-da kaip paukščiai, žemės ne-pasiekdami. Galiausiai artina-

mas. 1934—1936 laikotarpyje jis buvo Suvalkiečio, Marijampolėje išeinančio, redaktorius-leidėjas, 1937—1938 m. Klaipėdoje leidžiamo Vakarų dien-raščio skyriaus redaktorius, 1938—1940 metais Lietuvos Aido redakcijos narys, 1946 m. tris kartus į savaitę išei-nančio Apžvalgos redaktorius.
Žurnalisto sąjungai jis pri-klausė nuo 1937 m. K. Jurgy-sos slapyvardžiu jis yra para-šęs keliolika novelių, kurios 1929—33 m. laikotarpyje bu-vo išspausdintos Suvalkietyje, Lietuvos žiniuose ir Kino Nau-jienose.
J. Kalakauskas-Kalakonis nesitenkino tik spaudos dar-bu. Tik išlipęs į Australijos krantą, jis įsijungė į lietuviš-kąjį gyvenimą ir aktyviai da-lyvavo bendruomenės veikloje. Jis buvo pirmasis Tautos Fon-do atstovas Australijoje ir be-veik visą laiką išrenkamas į Krašto Tarybą. Taip pat jis buvo pirmųjų tarpe, steigiant Plunksnos Klubą. Ir šiaip lie-tuviškųjų organizacijų veikloje jis buvo veiklus planuotojas ir iniciatyvos kupinas patarė-jas visose tautinio gyvenimo paraiškose.
Vertinant jo charakterį, pa-sakytina: Jurgis turėjo daug nuosirdžių draugų. Jau ir pir-miaui jis buvo matomas beveik visuose lietuvių subviniuose Sydnejuje, tačiau vėliau, kai įsigijo nuosavą automobilį, net ir sirdgdamas, lankėsi į lietuvių rengimus susirinki-mus, kultūrinis parengimus, vakarus, balius, kur jis negai-ležo nei savo šaltai apgalvotų patarimų, nei veiklios para-mos.
Vėlonis buvo nepaprastos kantrybės žmogus. Kai kurie mūsų visuomenės nesugyveni-mo pasireiškimai jį nepaprastai jaudino, iki sielos gelmių juos jis išgyvendavo, tačiau visada išoriai rodydavosi ra-nius, lėtas, nuolat besišypsas. Tai buvo žmogus, kuris nie-kaip nepykėdavo. Savo draugų jis niekada nemuldavo, nes jo draugystė buvo tvirta, kaip tvirti ir jo gyvenimo principai. Tatai buvo žmogus žengiąs sa-vo užsibrėžtu keliu be svyra-vimų.
O štai keletas jo būdingų credo pasisakymų.
„Laikraščiai, ypač bendruo-menės leidžiami, privalo gali-mai plačiau apimti visą lietu-višką gyvenimą, nevengiant ir pasaulėžiūrinių klausimų gvildinimo, žinoma vengiant asmeniškumo ir demagogijos. Laikraštis turi atsispindėti vi-sas mūsų gyvenimas.“
„Lietuviškos knygos turi bū-ti kuo plačiausiai propaguo-jamos. Svarbu, kad apie nau-jas knygas, kur ir kaip jas galima gauti, informuotų laik-raščiai.“
„Lietuviškos mokyklos — vienas svarbiausių faktorių

lietuvių išlaikyti tremtyje. Savaitgalio mokyklos steigti-ny visur, kur keliolika ar tik keletas mokyklinio amžiaus vaikų apylinkėje gyvena.
„Per jaunimo organizacijas galima pasiekti labai daug. Jaunimas, kartu bendradar-biaudamas, žaisdamas, šokda-mas, lietuviškas dainas dai-nuodamas, išlaikys savo tau-tinius charakterius, o specifi-nis mūsų meno ir sporto rati-lių pobūdis sukels pasididžia-vimo ir išsiskyrimo jausmą ir suteiks bendram lietuviškam darbui.“
„Lietuviški namai — tai tautos židiniai, jungiantieji paskirus, išsisklaidžiusius ben-druomenės narius vienon krū-von.“
„Bažnyčios valdmuo nėra vien religinis, — tai viena la-bai svarbių sąlygų lietuviybės išlaikymui tremtyje. Bažnyčių lankymas apjungia žmones, sudaro bendras nuotaikas, tei-kia progas susitikti ir bend-ruomenės reikalus aptarti.“
„Jei mūsų jaunimas turėtų progos dažniau susitikti, bend-rauti lietuviškose sėklyčiose, sporto parengimuose, pobū-viuose, tai mišrių šeimų skai-čius sumažėtų.“
Žodžiu, a.a. Jurgis Kala-kauskui-Kalakonui lietuviybė buvo jo viso gyvenimo tikslas, jo kelrodis, kaip tas Jono Bi-liūno pasakoj atvaizduotasis — Laimės Žiburyt!

ŽURNALISTĄ JURGI...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

mas. 1934—1936 laikotarpyje jis buvo Suvalkiečio, Marijampolėje išeinančio, redaktorius-leidėjas, 1937—1938 m. Klaipėdoje leidžiamo Vakarų dien-raščio skyriaus redaktorius, 1938—1940 metais Lietuvos Aido redakcijos narys, 1946 m. tris kartus į savaitę išei-nančio Apžvalgos redaktorius.
Žurnalisto sąjungai jis pri-klausė nuo 1937 m. K. Jurgy-sos slapyvardžiu jis yra para-šęs keliolika novelių, kurios 1929—33 m. laikotarpyje bu-vo išspausdintos Suvalkietyje, Lietuvos žiniuose ir Kino Nau-jienose.
J. Kalakauskas-Kalakonis nesitenkino tik spaudos dar-bu. Tik išlipęs į Australijos krantą, jis įsijungė į lietuviš-kąjį gyvenimą ir aktyviai da-lyvavo bendruomenės veikloje. Jis buvo pirmasis Tautos Fon-do atstovas Australijoje ir be-veik visą laiką išrenkamas į Krašto Tarybą. Taip pat jis buvo pirmųjų tarpe, steigiant Plunksnos Klubą. Ir šiaip lie-tuviškųjų organizacijų veikloje jis buvo veiklus planuotojas ir iniciatyvos kupinas patarė-jas visose tautinio gyvenimo paraiškose.
Vertinant jo charakterį, pa-sakytina: Jurgis turėjo daug nuosirdžių draugų. Jau ir pir-miaui jis buvo matomas beveik visuose lietuvių subviniuose Sydnejuje, tačiau vėliau, kai įsigijo nuosavą automobilį, net ir sirdgdamas, lankėsi į lietuvių rengimus susirinki-mus, kultūrinis parengimus, vakarus, balius, kur jis negai-ležo nei savo šaltai apgalvotų patarimų, nei veiklios para-mos.
Vėlonis buvo nepaprastos kantrybės žmogus. Kai kurie mūsų visuomenės nesugyveni-mo pasireiškimai jį nepaprastai jaudino, iki sielos gelmių juos jis išgyvendavo, tačiau visada išoriai rodydavosi ra-nius, lėtas, nuolat besišypsas. Tai buvo žmogus, kuris nie-kaip nepykėdavo. Savo draugų jis niekada nemuldavo, nes jo draugystė buvo tvirta, kaip tvirti ir jo gyvenimo principai. Tatai buvo žmogus žengiąs sa-vo užsibrėžtu keliu be svyra-vimų.
O štai keletas jo būdingų credo pasisakymų.
„Laikraščiai, ypač bendruo-menės leidžiami, privalo gali-mai plačiau apimti visą lietu-višką gyvenimą, nevengiant ir pasaulėžiūrinių klausimų gvildinimo, žinoma vengiant asmeniškumo ir demagogijos. Laikraštis turi atsispindėti vi-sas mūsų gyvenimas.“
„Lietuviškos knygos turi bū-ti kuo plačiausiai propaguo-jamos. Svarbu, kad apie nau-jas knygas, kur ir kaip jas galima gauti, informuotų laik-raščiai.“
„Lietuviškos mokyklos — vienas svarbiausių faktorių

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARZAS BUO DARZAS WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

Before After Fezes Cleaned and Blocked to Size Letters renewed, new sweatbands if needed, sets replaced, water and stain repellent process used (L. See below). If you do not belong to a unit, mail your fez and your check for \$2.90 (plus 35 c. postage) to: NOBLE HARRY G. TAYLOR % H. T. and T. R. Fez Rebuilders 9710 West Grand Ave. Franklin Park, Illinois I week service 1. If you are in unit give your fez to your Quartermaster, he will know what to do with it. 6 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. - SATURDAY, JULY 6, 1963

Featuring Indianland Adventureland Frontierland Children's Farm at WISCONSIN DELLS

JANIS BAR-B-Q RESTAURANT & COCKTAIL LOUNGE UNDER NEW MANAGEMENT Pan Fried Chicken BBQ RIBS Bar-B-Q Back Ribs Choice Steaks OUR SUNDAY DINNERS FEATURE PRIME RIBS FREE! We Specialize In Carry-Out Orders FIRST COCKTAIL FREE WITH MEAL RIBS-STEAKS-CHICKEN PLENTY OF PARKING 5628 SOUTH WESTERN AVENUE PR 8-0440

GENERAL CONTRACTOR Įvairių rūšių remontai, perdūrimai ir patalysmai. Apkalimo darbai, virtuvės, porčiai, pristatomi kambariai, vonios. Elektros įv. darbai, kanalizacijos darbai. Dengiami stogus, perdūrimo langus. Remontai pagal miesto nuostatus. Garantuojame už darbą ir naudojamas medžiagas. Susipažinkite su mūsų žemomis kainomis. L. L. BARTUS CO. 353 S. CICERO Veltui apskaičiavimai. Tel. 626 - 4614

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

What Are YOUR Investment Plans? 3.24% COMMON STOCKS 3.50% COMMERCIAL BANKS 3.75% U.S. SAVINGS BONDS 4.32% CORPORATE BONDS 4.50% LINCOLN FEDERAL YOUR SAVINGS EARN MORE AT LINCOLN FEDERAL Savings In by the 15th earn from the 1st SAVINGS EARN 4 1/2% Dividends Paid 4 Times a Year ASSETS OVER \$50 MILLION Lincoln Federal Frank J. Kinst President SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF BERWYN LINCOLN CIRCLE - 6635 W. CERMAK ROAD - BERWYN, ILLINOIS PHONES PL 9-1900 • BI 2-2017 Please Send Save-by-Mail Kit... Enclosed Is Check or Money Order for NAME ADDRESS CITY ZONE STATE All deposits in excess of \$50.00 will receive a Registered Loss-proof Key Chain and a Lincoln Penny Tie Clip.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Laidžia Santara ir Samb' Sviesa Chicagoje. Redaguoja Rita Kavolienė Medžiaga siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

6 METAI

NR. 6 (186)

TARPUSAVIO BOIKOTO PLURALIZMAS AR NUOŠIRDUS DIALOGAS?

Aiškinimasis dėl tarpusavio bendravimo pagrindų, kurį išprovokavo pernykščio kultūros kongreso byla, dar tebevyksta. Aidų 1963 m. 5 numerje D., polemizuodamas su šiu eilučių autoriumi, šitaip apibrėžia kultūrinio pluralizmo sąvoką, kurią mes tarėme dr. Joną Grinių pažeidus savo negarbingos atminties "polemikoje prieš nekrologą":

"Pluralistinė kultūra, kaip ji suprantama Amerikoje, reiškia tokį valstybės sankcionuotą gyvenimą, kur pripažįstamas kultūrinių reiškinų (srovių, krypčių) įvairumas, o tuo pačiu ir kiekvieno žmogaus teisė bei laisvė kurti, kaip kas išmano, taigi ir naudotis žodžio bei spaudos laisve bet kuriuo klausimu. Toji teisė apima ne tik laisvę reikšti savo pažiūras, bet ir jas skleisti, vartyti propagandą, agituoti už tų pažiūrų įgyvendinimą, o taip pat laisvę kritikuoti kitų pažiūras, agituoti prieš jas ir jas smerkti, kvieisti jas boikotuoti."

Šiame apibrėžime neįžiūrime nieko svetimo, išskyrus paskutiniuosius trejus žodžius. Aidų apžvalgininkui kultūrinis pluralizmas tereškia "smurto propagavimo" atsiskyrimą. Prieš nepatinkamas "kultūrinės pakraipys" esą galima "kovoti bet kuriom priemonėm, išskyrus smurtines."

(Nekvescionuodamas Aidų apžvalgininko asmeninio garbinimo, turiu vis dėlto klausiti: jei "bet kokiom priemonėm", išskyrus smurtą, tai gal galima ir melu?). Kiekvienu atveju, smurtu galima nesinaudoti ne iš įsitikinimo, o vien dėl to, kad neturime jėgos jam įgyvendinti. Ar bus "kultūrinis pluralizmas," jeigu nėra moralinio įsitikinimo lygiai pagerbti visus tikėjimus, bet tik nepajėgumas jėga pasinaudoti prieš kai kuriuos? Iš tokio "kultūrinio pluralizmo" savaimė plauktų ir praktinė laikysena: trukdyti, kai "kiti" užsimoja, pavyzdžiui, išleisti mirusio rašytojo raštus, ir t. t. Kaip žinome, kai kas iš mūsų, perversiškai vadinami "tauriais idealistais," šitokios laikysenos ir laikosi.

Bet ar šitoki "tarpusavio boikoto pluralizmą" propaguoti Aidų apžvalgininkas, nors jis, atrodo, ir nemato nieko blogo, kai vien iš mūsų kviečia kitų kūrėjų boikotuoti, nuo jos, lyg nuo pikto nuodo, stačiai "gintis"? Ar jis tokiu "pluralizmu" būtų paten-

kintas, ypač mūsiškėj išeivijoj, kada visiems reikalinga visų talka? Ir ar būtų tokiu atveju galimas "kūrybinis dialogas" tarp tų, kurie niekada nekvečia kitų kūrybos boikotuoti, ir tų, kurie šaukia pirmųjų minties vaisius pašalinti iš sveiko bendruomenės organizmo?

(Prisimintina, kad kultūros kongreso kritikai nekvečia boikotuoti dr. J. Grinius literatūrinės kūrybos, nors jos vertė visiems žinoma, o tikrai protestavo prieš visuomeninės sankcijos suteikimą kitų kūrybos boikotavimo pranašui, jį pakviečiant pagrindiniu kalbėtoju kongrese, kuris turėjo būti skirtas kūrybai — ir visų, o ne kai kieno kūrybai — pasakinti).

Principiniai: *nuoširdus dialogas legalimas tarp žmonių, kurie ir savy ir kituose, visiskai vienodai, patiekia atviri tiek tiesos, tiek klaidos galimybei; kurie ir save ir kitus laiko iškotojais; ir todėl, jei ir neatsisako kitų kritikuoti (o patys kitų kritiką priimti), niekada neskuba su savo tiesa šventai įsitikinusiojo įniršimu skelbti kitų kūrybos boikoto.*

Visur egzistuoja "nepadorumo legionai", užsimoję cenzuruoti kitų kūrybą. Bet su cenzoriais nekalbama apie tiesą.

Aidų apžvalgininkas tvirtina, kad "kultūrinio pluralizmo" sąmonė yra nesvetima ir lietuviams katalikams, nes trys katalikų intelektualai — A. Maceina, L. Dambriūnas ir J. Girnius — yra parašę straipsnius, kuriuose "buvo stipriai ginama visų sąžinės bei žodžio laisvė." Be abejo, gerai, kad pasisakoma už sąžinės laisvę. Bet blogai, kad tylima, kai "saviškis" daro skriaudą "svetimajam."

Kas kaltas, jei neautrumas žmogui daromai moralinei skriaudai nevienam šiandien yra pasidaręs labiausiai įsidėmėtina vyresniosios ir vidutinės lietuvių katalikų intelektualų kartos savybė? Bet taip yra, nes, išskyrus jaunesnės kartos žmogų Kęstutį Keblį, visi pernykštėse diskusijose dalyvavę katalikų intelektualai karštai gynė dr. J. Grinių arba, daugiausia, jo žiauriai neteisinguose žodžiuose prieš žmogų, kuris nebegalėjo gintis, teįžiūrėjo menką "subjektyvumą ir netaktą."

Iš kur šis pasiryžimas (kaip Dreyfuso aferos metu Prancūzijos reakcionieriškuose

sluoksniuose) nematyti žmogui "saviškio" daromos skriaudos? Iš kur įžvalgumas "nemandagumui" tų, kurie prieš šią skriaudą protestuoja? Iš kur užsidedimas brutalaus neteisengumo žmogui pažeistuosius vis tituluoti "Skėmos draugais," tarytum jų protestas tekiltų vien iš subjektyvios draugystės, o ne iš visuotinės pareigos ginti skriaudžiamą žmogų?

Dvigubas standartas dar niekada nebuvo taip įsikerojęs lietuvių intelektualų tarpe, kaip šiandien.

Primines, kaip stipriai trys minėtieji katalikų intelektualai buvo gynę "visų sąžinės bei žodžio laisvę," Aidų apžvalgininkas pastebi: "Tai pačiai grupei priklauso ir dr. J. Grinius, ir dėl to nėra abejojėms, kad ir jis laikosi tokio pat principinio nusistatymo, kaip kiti aukščiau minėtieji."

Tvirtinimo, kad ir pirmaujantieji katalikų intelektualai "laikosi tokio pat principinio nusistatymo," kaip dr. J. Grinius, šviesoje ypač verta pažvelgti į vėliausius pastarojo pasireiškimus. *Europos lietuvių 1963 m. birželio 4 d. numeryje dr. J. Grinius šitaip analizuoja amerikiečius profesorius ir jų mokslo pasėkas Amerikos lietuvių studentijai:*

"Profesorių (jų tarpe nemažai izraelitų) skelbiamos teorijos nepratusiems filosofiskai mastyti lietuviams studentams dažnai susuka galvas. Pozityvizmo, neopozityvizmo, empirizmo, sensualizmo, pragmatizmo, materializmo, freudizmo, racionalizmo, reliatyvizmo, nihilizmo teorijos ir jų atplaišos ne vieno studento galvoje sudaro neperžvelgiamus pasaulėžiūrinius rūkus arba savotišką mišrainę be atsparos taško."

Ar Aidų apžvalgininkas iš tiesų mano, kad A. Maceina, L. Dambriūnas ir J. Girnius "laikosi tokio pat principinio nusistatymo," kaip ir dr. J. Grinius, kuris jo pažiūrų neatitinkančias minties kryptis — beveik visus modernaus galvojimo būdus — ne tik laiko vien galvų sukimo priemonė, bet dar ir randa būtiną reikalą, po šešių milijonų žydų Europoje iššūdyto (už ką jis ir panašiai galvojančiai, žinoma, yra visiškai nekalti), rūšiuoti profesorius į "izraelitus" ir tuos, kurie šios Kaino žymės savo kaktoje neturi?

Ar šitokiu nusiteikimu grindžiamas "pluralizmas" gali

būti mūsų "kultūrinio dialogo" pagrindu? Ar ir dr. Jono Grinius prasiskverbiantį anti-semitizmą jo bendraminčiai laikys ideologine pareiga ginti? Ar ir vėl šiurpulinga įprastinių dogmų galia privers net ir nepritariančius geležinėmis spynomis užsiraikinti burnas, kad pro jas neprasmuktų laisvo ir garbingo žmogaus žodis, reikalaujantis lygios teisybės "izraelitui" ir katalikui, racionalizmui ir krikščionybei?

Šitokius savęs suabsoliutinimo reiškinus, o ne asmeninį tikėjimą turėdami galvoje, esame kalbėję apie geležinę dogmos dangą, kuri sunaikina pasiryžimą žmogiškai nuoširdžiam dialogui. Tikėjimas, kaip ir didysis liberalas Vincas Kudirka yra pastebėjęs, reikalingas kiekvienam. Tačiau dogmatizmas — autoritatinis prisirišimas prie "visiems privalomos" vienos tiesos, paneigiant moralinę visų tikėjimų lygybę — yra pati priešingybė asmeniniam tikėjimui, kuris kiekvienam kitame tikėjime atpažįsta tą patį žmogui prasmingų vertybių siekimą. Kiek gali būti vietos žmogiškam nuoširdumui dialoge su tais, kurie save laiko išrinktaisiais, ir savo tikėjimą labiau teisiu už kitų — lygiai sąžiningu, lygiai nuoširdžiai ieškančių — žmonių tikėjimą?

Dialoge su geležinių nugarokaulių savininkais tegalima jausti baimę pajusti jų geležies šaltumą savo širdyje. V. K.

SANTAROS-SVIESOS SUVAŽIAVIMAS

Santaros-Sviesos Federacijos suvažiavimas šiemet įvyksta rugsėjo 6-8 dd. Tabor Farmoje, Sodus, Mich. Prieš tai, rugsėjo 3-5 dd. ten pat bus informali konferencija kultūrinės veiklos koncepto klausimais. Federacijos nariai kviečiami dalyvauti ne vien oficialesnėje savaitgalinėje, bet ir visos savaitės programoje.

Vienu iš pagrindinių suvažiavimo akademinių paskaitininkų šiemet bus Harvardo universiteto mokslininkė dr. Marija Gimbutienė. Suvažiavime pirmą sykį dalyvaus ir rašytojas Antanas Gustaitis iš Bostono.

Anglų Kalbos pamokos K. GINEITIS

3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill. Telefonas: Victory 2-0105

1 dol. 25 ct. val. — privažios VERTIMAI - PILIETYS - LAIŠKAI

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 6, 1963

MIRGA

(Atkelta iš 2-ro psl.)

šiusi. O jeigu dabar prašys, tai maldaus dėl valdovės pačios ir dėl Lietuvos.

— Ko norėtum iš manęs prašyti? — smalsiai paklausė Ona. — Ką gali bevaldė kunigienė tau duoti. Mes be žemių, be valdžios, pabėgėliai, kaliniai, kalinami tvirtovėje; laukiame kitų malonės arba mirties. Tai kogi Tu iš manęs nori, Mirga?

— Tavo vyro, žemaičių ir Trakų kunigo gyvybę išgelbėti. — tyliai maldavo ji.

— Viešpatie, galingsasis! Kaip tai, kaip tai galima padaryk ir dėlko tu, Mirga, nori tai įvykdyti? Jog tu nesi valdovė Vilniaus rūmuose.

— Baisių žinių surinkau, valdove. Mūsų kunigo likimas jau yra išspręstas; jis gali jau už kelių dienų būti nužudytas.

— Valdove, tu pailsusi, nusilpnėjusi, mažai tegali veikti. Sargai akies nuo tavęs nenukreipia. Dabar reikia veikti. Reikia pavartoti klastą, didelę klastą, kokios Lietuva ligi šiol dar nėra mačiusi.

Jeigu sutiksi, prisiekiu tau visais amūsu dievais, kad už trijų dienų kunigas turi būti laisvas arba jis mirs nuo budelio rankos.

— Visai priblokšta kunigaikštienė klausė Mirgos. — Iš kur tu tokių baisių žinių turi?

— Iš kur aš jų gavau? Iš niekšo Bilgenio, kunigo Vytauto prižiūrėtojo, kuris yra pasiryžęs Zemaitijos ir Trakų valdovą pasmaugti, jeigu gaus paliepiamą ir nesuras kas kitas tai atliktų.

Paliepiamui atėjus, kunigienė paskutinį kartą bus leista su kunigu pasimatyti. Tuomet iš ryto mus išves į Trakus arba kitą vietą Lietuvoje, ir po to kunigas žus. Toks yra niekšų planas.

Kaip aš tą sužinojau? Iš pirmos dienos Bilgenis mane sekioja ir man meilę reiškia. Aš vaidinu jo mylimąją, kruvina širdimi jam meilungus žodžius kalbu, žadu už jo teikti, kai būsiu laisva. Ir jis man kai ką išsiplepėjo.

— Dabar suprantu, Mirga. Bet kaip tu nori tai padaryti? Tu esi moteris. Kardu Krėvės pilies įgulos neiškirsi, jos mūrus neišgriausi? — klausė Vytautienė.

— Kunigienė! Žiūrėk į mane atidžiai, į veidą, ūgi ir stuomenį ir atsimink gerbiamo kunigo išvaizdą. Ar nieko nematai? Negali būti. Tikrai matai! Cia nėra ko klysti.

— Kuomet viskas bus paruošta jo išlaisvinimui, mes pas jį lankysimės paskutinį kartą. Aš su kunigu pasikeisiu rūbais, jis taps Mirga, o aš... kalinys Vytautas. Joks sargas judvi nesulaikys. O kai pastebės, kunigas jau bus toli nuo Krėvės, — aiškino Mirga.

— Ir norėčiau ir nenorėčiau

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 6, 1963

sutikti. Baimė mane ima. Jeigu bus pastebėta, tu ir jis savo gyvybe užmokėsite. Kaip aš galiu iš tavo rankos priimti tokią auką ir kaip ir kuo tau galiu atsilyginti?

— Kunigienė! Mirga sau nieko neprašo. Ji nori tautai valdovą gražinti, kunigienėi mylimą vyrą atiduoti, o jo skriaudėjams baisų keršytoją sukelti.

— Tuomet veik, Mirga. Jokiam tavo sumanymui nesipriešinsiu. Tegu laimina tave krikščionių dievas. Nei vieno žingsnio nežengsiu, jokio žodžio nepratarsiu, kad nesutrukdyčiau mano mylimo vyro išlaisvinimo reikalo. Bet man labai sunku jo laisvę iš kito žmogaus rankų veltui priimti.

— Jokio atlyginimo neprašau ir neprašysiu. Noriu matyti laisvą žemaičių ir Trakų valdovą, kurį vėliau gal didžiuoju vadins. Mano atlyginimas bus, kai mano siela iš lauzo ugnies pakils, ir skrisdama į dausas, matys kunigą laisvėje.

O jei krašto valdovai mane pamirš, tai vaidilos apdairuos, kad už Lietuvos valdovą aukojosi nereikšminga mergaitė Mirga.

Po šio pasikalbėjimo kunigaikštienė, girdėtų naujų visiška perblokšta, bet kartu su maža viltimi, kad gal būtų visgi artinasi jos vyro laisvės valanda, apleido prieškambarį.

Po valandėlės beldžiasi į duris ir įeina tariamas burtininkas Gimbutas. — Drąsiai žengk, — jį pamačiusi sušuko Mirga, — vienudu esava.

— Kas gero, Mirga — klausia Gimbutas, senas Vytauto ir jo žmonos ištikimas bajoras.

— Zinios kuo blogiausios, Tavo Mylista, nereikės kunigienėi burti. Bilgenis tiki, kad jai tikrai reikalingas burtininkas. Tegū jis taip mano. Žinok, kad kunigo Vytauto gyvybė tikrai yra pavojuje. Per kelias dienas jis turi būti išlaisvintas arba jis bus nužudytas. Tam reikalinga tavo pagalba. Tuojau turi rengtis į kelionę. Iš Bilgenio, kuris manimi pasitiki, gausiu tau žirgą.

— Vėjo greitumu reikia viską atlikti. Kunigienė prašo perduoti ištikimam bajorui Sungailai šį jos žiedą su jos nuolankiausiu prašymu, kad poryt, sutemus, jis būtų su keliais ištikimais kariais ir gerais žirgais miškelyje prie senojo pilialkainio ir kunigo lauktų. Teatjoja jis gerokai sutemus ir tyliai laikosi, kad niekas pašalinis nepastebėtų.

Visiems kitiems paaiškink, kad tu joji į Trakus, mano gimines ir vestuves kviešti. Pats Bilgenis tave siunčia.

— Suprantu, — atsakė Gimbutas.

— Bajore, Vytautas bus nužudytas, jeigu tu savo darbą neatliksi tinkamai ir žemaičiai už tai tave ne tik kaltins, bet prakeiks, — pridėjo Mirga.

— Žemaitis aš pats esu, to-

(Tęsinys 6-me pusl.)

1963. VII. 7 d.

2:30 val. po pietų

ANTROJI JAV IR KANADOS LIETUVIŲ

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Filmų aktorė ROTA LEE-KILMONYTE, prancėzja

INTERNATIONAL AMPHITHEATRE CHICAGO

DILIETAI po 2, 3, 4, 5 ir 6 dolerių pasmami

Chicagoje šventės būstinėse — JAUNIMO CENTRE, 5620 So. Claremont Ave., Tel. 471-2248; VALDIS REAL ESTATE įstaigoje, 2458 West 69th St., Tel. RE 7-7202. Krautuvose: Marginal, 2511 W. 69 St., Tel. PR 8-4505; Daina, 3321 So. Halsted St., Tel. CL 4-9000; J. Kapselis, 2719 W. 71st St., Tel. 471-1424; Royal Blue prekyba, 4309 So. Campbell Ave., Tel. BI 7-9475. Cicero, Ill. Delikat. kraut., 1425 So. 49th Ave., Tel. 652-8100. Visose JAV ir Kanados Liet. Bendruomenės apylinkėse. Paktas V. Grėbliūnas, 6941 So. Washtenaw Ave., Chicago, Tel. HB 4-2378. JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės

50 METŲ SUKAKTIES ŠVENTĖ DIDŽIOSIOS DOVANOS

Reikia tik įrašyti savo vardą, pavardę ir adresą į registracijos kortelę ir įmesti į dėžutę. Bet kas gali laimėti. Gal ir Jūs laimėsite vieną iš šių dovanų:

MINKŲ KAILIO APIKAKLĖ NESIOJAMĄ ZENITH TELEVIZIJĄ IR KITAS DOVANAS

Ta puiki tikrų minkų kailio apikaklė bus padovanota mūsų 50 metų sukakties šventėje. Jokių varžybų: tik užpildykite registracijos kortelę ir palikite mūsų ofise bet kada nuo birželio 24 d. iki liepos 13 d. Bet kas gali laimėti. Laimėtojams bus pranešta laišku.

Mes kviečiame Jus atsilankyti pas mus mūsų šventės metu ir tikimės, kad Jūs būsite vienas iš laimingųjų laimėtojų.

Traukimas įvyks 12 val. dieną šeštadienį, liepos 13 d.

FREE GIFTS TO SAVERS

- Save \$300.00—receive a Bathroom Set
- Save \$200.00—receive a Sunbeam Electric Alarm Clock
- Save \$200.00—receive a Fieldcrest Towel Set
- Offer effective until July 15th
- Limit—one gift per family.

SOUVENIRS TO ALL VISITORS

COLUMBUS SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
2525 W. 47th St., Chicago • LaFayette 3-4284